

Stichting Horst en Weide

Smaragdhorst 324, 2592 RX DEN HAAG,
tel. 070 – 3815906, e-mail: aremeeus@ziggo.nl

AANTEKENEN!

Voorschoten, woensdag 26 maart 2014.

Aan de rechtbank 's-Gravenhage, sector bestuursrecht,
Postbus 20302, 2500 EH Den Haag.

Betreft: **beroepschrift** tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders (B&W) van de gemeente Voorschoten een omgevingsvergunning (hierna 'de vergunning' te noemen) te verlenen voor "*het herstellen en aanpassen van de kasteeltuin van kasteel Duivenvoorde*"¹

L.S.!

Inleiding

Onze stichting heeft kennis genomen van hierboven bedoelde vergunning met bijlagen.

Bij brief van 5 december jl. heeft onze stichting mede namens de Stichting Behoud Stad, Natuur en Landschap Rijnland bezwaar gemaakt tegen de ontwerp-omgevingsvergunning voor het herstellen en aanpassen van de kasteeltuin van kasteel Duivenvoorde². Bij brief van 11 februari jl. hebben wij B&W van Voorschoten gevraagd om informatie over het verdere verloop van de procedure, omdat het college ons daarover niet geïnformeerd had. Omdat de omgevingsvergunning blijkens de website van de gemeente eind februari verleend was en B&W niet de moeite hadden genomen onze beide stichtingen daarover te informeren, hebben we het college op 27 februari jl. per e-mail verzocht ons de verleende vergunning onverwijld per e-mail te doen toekomen (wat de volgende dag gebeurde).

Onze bezwaren

De intussen verleende vergunning neemt onze bezwaren zeker niet weg. Onze bezwaren gelden vooral het verlenen van een omgevingsvergunning voor de volgende activiteiten (in termen van de vergunning):

- 2. Werk of werkzaamheden uitvoeren** (grondwerkzaamheden, verhardingen, groenvoorziening, verlichting, terreinmeubilair);
- 3. Handelingen met gevolgen voor beschermde monumenten** (in het bijzonder de nieuw geïntroduceerde waterpartij en paden ter plaatse van de bestaande beek binnen het landschapspark naar het ontwerp van Zocher en de formele laanopzet van de voorgestelde tweede ontsluiting);

¹ Vergunning voor de volgende activiteiten: **1. Bouwen** (artikel 2.1, lid 1 onder a van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), **2. Werk of werkzaamheden uitvoeren** (artikel 2.1, lid 1 onder b van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, aanleggen). **3. Handelingen met gevolgen voor beschermde monumenten** (artikel 2.1, lid 1 onder f van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. **4. Handelingen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten** (artikel 2.19, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Flora en Faunawet) **5. Uitrit aanleggen of veranderen** (art. 2.2.1.d. van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht). Betreft een uitgang voor wandelaars aan de Veurseweg.

² Ten onrechte vermelden B&W in de vergunning slechts, dat er "*een zienswijze (is) ingediend door de Stichting Horst en Weide*". De zienswijze - en ook dit beroepschrift - is ingediend mede namens de Stichting Behoud Stad, Natuur en Landschap Rijnland.

4. **Handelingen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten** (beschermde plant- en diersoorten, de ecologische hoofdstructuur en de boswet);
5. **Uitrit aanleggen of veranderen** (de aanleg van een uitrit voor wandelaars uitkomende vanuit het landgoed op de Veurseweg door middel van een brug).

Bij onze bezwaren volgen wij de opzet van de vergunning en gaan wij in het bijzonder in op de reactie van B&W op onze zienswijze van 5 december jl..

Wat activiteit 1 (Bouwen) betreft³ vermelden B&W slechts, dat “*de plaatsing en/of vormgeving van het prieel niet opgenomen*” is in onze zienswijze. Dat is juist, maar onze bezwaren tegen de voorgestelde formele laan impliceren natuurlijk ook bezwaren tegen de brug die de laan verbindt met de Veurseweg. Het zal voor wandelaars verre van aantrekkelijk zijn om vanuit de Peer op het smalle voetpad langs de Veurseweg te komen, vlak naast een druk (brom)fietspad en een drukke autoweg, en vervolgens weer terug naar de auto of de fiets te lopen via de oprijlaan van Duivenvoorde, waar auto’s en fietsen naar de parkeerplaats bij de jachtopzichterswoning rijden. Zo’n wandeling zal al helemaal niet aantrekkelijk zijn als zij ook de keuze hebben van een wandeling door de stilte van de buitenplaats zelf.

Ad 2. Werk of werkzaamheden uitvoeren

Waar deze activiteiten worden gedefinieerd in de vergunning worden ze omschreven als “*grondwerkzaamheden, verhardingen, groenvoorziening, verlichting, terreinmeubilair*”. In de “*overwegingen*” van het college is echter sprake van “*achterstallig onderhoud*” en “*herinrichting op het landgoed*”. Dat maakt het er niet duidelijker op waarvoor nu precies vergunning is gegeven. Dit lijkt ons een bezwaar vanuit het oogpunt van rechtszekerheid, ook voor de aanvrager.

De opmerkingen van het college dat bij het achterstallig onderhoud “*de historische structuren en landschappelijke waarden weer beter herkenbaar worden*” en dat “*revitalisering van het landgoed als onderdeel van de landgoederenzone, (...) binnen deze zone zeker een positief effect (zal) hebben*” zijn onbeoordeelbaar door gebrek aan onderbouwing.

In de vergunning wordt onze zienswijze ad 2 niet genoemd en wat de genoemde “*grondwerkzaamheden*” betreft dus ook niet onze opmerking, dat “*ook de natuureffecten daarvan (op de vegetatie bijvoorbeeld) in de vergunning aan de orde (zullen) moeten komen (als het graven van de nieuwe waterpartijen moet plaatsvinden met een gesloten grondbalans en de vrijkomende grond dus ter plaatse verwerkt moet worden)*”. De vergunning gaat daar ten onrechte niet op in.

Ad 3. Handelingen met gevolgen voor beschermde monumenten

In de vergunning wordt bij de omschrijving van deze activiteiten slechts het “*plan*” genoemd van “*een landschapsarchitect, namens de Stichting Duivenvoorde*”. Een nadere omschrijving van alle activiteiten die hieronder vallen ontbreekt. Het komt ons voor, dat dit de rechtszekerheid niet ten goede komt.

In de vergunning komen ad 3 aan de orde:

1. twee adviezen van de Commissie Welstand en Cultureel Erfgoed (WCE), de ene d.d. 23 september jl. en de daarop volgende d.d. 18 november jl., en daarnaast ook het advies van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE),
2. een Advies Archeologie van IDDS Archeologie en
3. de Zienswijze van onze stichting mede namens de Stichting Behoud Stad, Natuur en Landschap Rijnland (die in de vergunning ten onrechte niet genoemd wordt).

Ad 3.1. Bij het advies van de Commissie Welstand en Cultureel Erfgoed d.d. 23 september jl. noemt het college de twee activiteiten waar wij in onze zienswijze ook bezwaar tegen maakten, te weten de aanleg van “*de nieuw geïntroduceerde waterpartij en paden ter plaatse van de bestaande beek binnen het landschapspark naar het ontwerp van Zoicher*” en “*de formele laanopzet van de voorgestelde tweede ontsluiting*”. In onze zienswijze betuigden wij onze instemming met de twee “*zwaarwegende*

³ Hierbij gaat het volgens de vergunning om het realiseren van vier nieuwe voetgangersbruggen (waarvan 1 ter vervanging is van een bestaande brug) en 1 autobrug, een prieel en een stuw met doorlaat ter vervanging van een bestaande stuw.

bedenkingen” tegen het plan, die de Commissie Welstand en Cultureel Erfgoed (WCE) noemt in haar verslag van 13 november 2013⁴.

Zowel de WCE als de RCE missen “*een goede cultuurhistorische onderbouwing*” dan wel “*een gedegen onderbouwing en motivering*” van de plannen. De WCE heeft daar in haar vergadering op 23 september jl. uitdrukkelijk om gevraagd, maar de gevraagde onderbouwing blijkt op 18 november jl. niet te zijn aangeleverd. Er is wel naar de gevraagde onderbouwing gezocht, maar “*van de verschillende tijdsperioden (blijkt) niet alle informatie meer voor handen en of de informatie (geeft) onvoldoende borging (...) voor de te maken afweging*”. Daarom luidt één van de aanbevelingen van de RCE ook “*de 19de-eeuwse landschappelijke fase nader te onderzoeken en de gegevens daarvan te verwerken in het plan*”. Wat de formele laanopzet betreft vinden de WCE en de RCE de “*stellige overtuiging*” van de ontwerper van het plan, dat “*Zocher (...) (rondom 1850) (...) een monumentale laan heeft geïntegreerd in zijn omvormingsplan*” kennelijk onvoldoende onderbouwing en motivering om ‘opnieuw’ zo’n laan aan te leggen, vooral ook omdat de veronderstelde laanopzet op geen enkele kaart uit de betreffende periode is terug te vinden⁵.

Het college vermeldt deze adviezen in de vergunning en conformeert zich daar ook aan, zowel wat betreft de aanleg van de formele laan als wat betreft de aanleg van de nieuwe vijverpartij. Daarom verbaast het ons, dat de vergunning toch wordt verleend onder (onder meer) de uitdrukkelijke voorwaarde, “*dat een uitgebreider onderzoek plaats vindt, met name naar de 19de-eeuwse landschappelijke fase uit de ontwikkeling van de parkaanleg, die het huidige aanzien van het park in hoge mate bepaalt. Dit ter onderbouwing van de voorgestelde ingrepen van de nieuwe waterpartij en formele laan*”.

Hier wordt dus een “*vergunning op hoofdlijnen*” verleend voor twee onderdelen die het college zelf ook onvoldoende onderbouwd en gemotiveerd acht.

Zelfs nog los van wat we hierboven ad 1 naar voren hebben gebracht en ook nog los van de gevolgen van beide ingrepen voor de natuur, lijkt ons hier zowel het zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel alsook het rechtszekerheidsbeginsel ernstig in het geding. Een deugdelijke motivering ontbreekt immers en de burger weet bovendien ook niet wat dit besluit voor consequenties zal hebben. Ons inziens zou het dan ook beter zijn geweest (onder voorwaarden waar we hieronder nog op terug zullen komen) vergunning te verlenen voor het plan met uitzondering van de gewraakte onderdelen. Daarmee zou het college hebben aangegeven, dat het de adviezen werkelijk serieus neemt.

Ad 3.2. In de vergunning wordt in de Toelichting bij het Advies Archeologie voor alle deelgebieden aangegeven, dat daar geen vervolgonderzoek nodig is en dat alle deelgebieden dus worden “*vrijgegeven*”. Het waarom daarvan heeft in de vergunning meer het karakter van stellingen (“*De archeologische verwachting voor dit laaggelegen gebied is laag*”) dan van een gedegen motivering. Anders dan de Toelichting lijkt te suggereren, gaat het hier niet om brede bewoon- en begaanbare zandige strandwallen en brede moerassige onbewoonbare venige strandvlakten daartussen, maar om een reeksje van smalle strandwallen met slechts heel smalle inzinkingen daartussen.

Bovendien gaat het advies van IDDS Archeologie nauwelijks in op de tuin historie van Duivenvoorde, terwijl dat juist richtinggevend zou kunnen zijn voor de voorgestelde ingrepen.

Ad 3.3. In de vergunning komt ook de zienswijze van onze stichting mede namens de Stichting Behoud Stad, Natuur en Landschap Rijnland aan de orde.

De inhoud van onze bezwaren wordt in de vergunning niet adequaat weergegeven. Onze bezwaren zouden volgens het college slechts inhouden, dat “*een motivering voor de cultuurhistorische waarden en natuurwaarden in de ontwerp omgevingsvergunning ontbreekt*”, dat “*de overwegingen in de ontwerp omgevingsvergunning ontbreken*” en dat we ten aanzien van de cultuurhistorische waarden “*twee bezwaren*” zouden hebben⁶.

⁴ Overigens delen wij ook de gemotiveerde bezwaren van de WCE tegen het plan een waterpartij terug te brengen in de noordwesthoek van de buitenplaats.

⁵ In de vergunning schrijft het college: “*Deze situatie wordt gesuggereerd maar even te hebben bestaan*” (vetgedrukte van ons).

⁶ Kort samengevat kwamen **de bezwaren in onze zienswijze** erop neer, dat in de ontwerpvergunning elke motivering ontbrak, zowel wat betreft de cultuurhistorische waarden als wat betreft de natuurwaarden van Duivenvoorde. Het doel van de voorgenomen werkzaamheden werd in de ontwerpvergunning niet duidelijk gemaakt en dit doel werd daarin dus ook niet afgewogen tegen de natuureffecten van de werkzaamheden en het toekomstig gebruik dat daaruit voortvloeit. Bij dit laatste gaat het vooral om de te verwachten toenemende recreatiedruk in de nu nog stille gedeelten van het park. Wij zijn het zeer eens met de twee “*zwaarwegende bedenkingen*” van de WCE tegen “*de introductie van een tweede waterpartij*” en “*de voorgestelde formele*

Ook de adviezen die we in onze zienswijze gaven worden in de vergunning niet adequaat weergegeven. In de vergunning ontbreekt bij de weergave van onze adviezen bijvoorbeeld ons advies aan te tonen dat geen bos hoeft te worden gekapt voor *“de introductie van een tweede waterpartij”* en *“de voorgestelde formele laan”* en andere werkzaamheden. Ook ontbreekt in de vergunning ons advies het doel van de voorgenomen werkzaamheden af te wegen tegen de natuureffecten van de werkzaamheden (inclusief grondverzet) en het toekomstig gebruik dat daaruit voortvloeit, waarbij het vooral gaat om de te verwachten toenemende recreatiedruk in de nu nog stille gedeelten van het park.

In het verlengde hiervan gaat het college in de vergunning dan ook niet adequaat in op onze adviezen:

1. Allereerst komt er in de reactie van het college op onze adviezen een onderwerp ter sprake (*“achterstallig onderhoud”*) dat wij in onze zienswijze helemaal niet behandeld hebben. Voor *“achterstallig onderhoud”* werd namelijk geen vergunning verleend. Verder wordt in de vergunning ook niet gedefinieerd wat dit *“achterstallig onderhoud”* zal inhouden en kan dus ook niet worden beoordeeld of daarvan *“voor de parkaanleg een positieve werking (zal) uitgaan”* wat betreft de cultuur- en de natuurwaarden.
2. Wat betreft de aantasting van nu aanwezige waarden betreft stelt het college, dat *“nader onderzoek (zal) plaatsvinden waaruit moet blijken in hoeverre van aantasting sprake is. Met andere woorden de gevraagde onderbouwing zal alsnog geleverd moeten worden”*. Dit houdt dus in, dat een vergunning wordt verleend zonder dat een deugdelijke belangenafweging heeft plaatsgevonden (zonder *“het doel van de voorgenomen werkzaamheden af te wegen tegen de natuureffecten van de werkzaamheden (inclusief grondverzet) en het toekomstig gebruik dat daaruit voortvloeit, waarbij het vooral gaat om de te verwachten toenemende recreatiedruk in de nu nog stille gedeelten van het park”*, zoals wij in onze zienswijze adviseerden). Zoals we hierboven ad 3.1 al vermeldden, lijken ons ook hier een aantal algemene beginselen van behoorlijk bestuur in het geding.
3. Wat betreft de voorgestelde formele laan naar de Veurseweg stelt het college, *“dat men hiermee beoogd een rondwandeling mogelijk te maken over het landgoed”*. Hierboven hebben we ad 1 al aangegeven, dat dit - zelfs nog los van de natuur- en landschapsschade - voor de wandelaars een bijzonder slecht plan is.
4. Merkwaardig genoeg heeft het college bij de weergave van onze zienswijze een vraag toegevoegd die we helemaal niet gesteld hebben, de vraag namelijk *“waarom de WCE akkoord is gegaan, terwijl een gevraagde historische onderbouwing niet is aangeleverd”*. In het kader van onze zienswijze waren we eerst en vooral natuurlijk geïnteresseerd in de motivering van het college voor het verlenen van de gevraagde vergunning. Daarom schreven we in onze zienswijze ook, dat het feit, dat de WCE akkoord is gegaan met het plan, het college als vergunningverlener uiteraard *“niet ontslaat van de verplichting om in de vergunning wèl deugdelijk te motiveren waarom u vergunning verleent voor deze werkzaamheden waar de WCE blijkens het verslag van haar vergadering op 18 november jl. nog steeds “bezwaren” en “bedenkingen” tegen had”*.
5. In de vergunning wordt niet aangetoond, dat voor *“de introductie van een tweede waterpartij”* en *“de voorgestelde formele laan”* en andere werkzaamheden geen bos hoeft te worden gekapt.
6. Ook wordt het doel van de voorgenomen werkzaamheden niet afgewogen tegen de natuureffecten van de werkzaamheden (inclusief grondverzet) en het toekomstig gebruik dat daaruit voortvloeit, waarbij het vooral gaat om de te verwachten toenemende recreatiedruk in de nu nog stille gedeelten van het park.

Kortom: het college verleent hier een vergunning voor werkzaamheden, waarvan het doel niet duidelijk of twijfelachtig is, waarvoor de onderbouwing ontbreekt (c.q. waarvoor de onderbouwing in termen van de vergunning zelf *“te mager”* is) en waarvan de natuureffecten van de werkzaamheden (inclusief grondverzet) en het toekomstig gebruik dat daaruit voortvloeit nog onbekend zijn. Dat lijkt ons een veel te smalle basis om zelfs *“een vergunning op hoofdlijnen”* op te verlenen. Dit versterkt wat we hierboven aan het eind van de tekst ad 3.1 naar voren hebben gebracht, waar het immers alleen nog maar over de cultuurhistorische aspecten ging.

laan”. De Natuurtoets schiet schromelijk tekort als zorgvuldige voorbereiding van het besluit van B&W en als zorgvuldig onderzoek naar de feiten en belangen. Ons inziens had het college in de ontwerpvergunning moeten ingaan op de mogelijke natuureffecten van de werkzaamheden en het gebruik dat daarop zal volgen. In het verlengde daarvan had het college in de ontwerpvergunning ook een afweging moeten maken van de beoogde effecten van de werkzaamheden tegen de natuureffecten daarvan. Die afweging moet dus alsnog gemaakt worden om tot een behoorlijke besluitvorming te kunnen komen.

Ad 4. Handelingen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten

Zonder de Natuurtoets van Tauw met zoveel woorden te noemen, komt deze natuurtoets in de vergunning impliciet wel aan de orde⁷. Het college concludeert in de vergunning dat deze natuurtoets uit 2009 “niet actueel” is, dat aanvullend/nader onderzoek moet worden gedaan “op de plekken waar de activiteiten plaats vinden. Bijvoorbeeld daar waar bomen gekapt moeten worden” en dat de actualisering moet resulteren “in concrete maatregelen hoe wordt omgegaan met flora en fauna wanneer deze aanwezig is”.

De aanvrager heeft deze actualisering laten opstellen door Bureau Waardenburg bv. Aan dit bureau is opdracht verstrekt “om de effecten op beschermde soorten in beeld te brengen en aan te geven op welke wijze negatieve effecten kunnen worden beperkt” (**Natuurtoets herinrichting Landgoed Duivenvoorde** Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet. 2 oktober 2013. rapport nr. 13-155).

In de natuurtoets van Waardenburg staat, dat deze “de effecten (beschrijft) van de ingreep op beschermde en/of bijzondere soorten planten en dieren” (p. 3).

1. De ingreep lijkt ons in deze natuurtoets (op p. 9) echter al niet juist omschreven. Het is juist dat de ingreep voorziet in “kap en rooiwerkzaamheden”, maar het is ons inziens niet vol te houden, dat “vitale eiken en beuken” daarbij “behouden” zouden kunnen blijven. De “tweede waterpartij” en de “formele laan” kunnen ons inziens niet worden aangelegd zonder ook vitale eiken en beuken te kappen en te rooien.
2. Het voorkomen van - en effecten op - beschermde soorten zijn beoordeeld op basis van (deels niet meer actueel) veldwerk van anderen, (veelal onvolledige en niet meer actuele) on line beschikbare bronnen, literatuur, kennis en “inschattingen van (niet met name genoemde) deskundigen” en zegge en schrijve één veldbezoek, dat bovendien veel te laat in het seizoen viel (eind augustus 2013) en dus ongeschikt is voor het vaststellen van stinzenflora en broedvogels.
 - De constatering in het rapport, dat “de kans (bestaat) dat voornamelijk vroeg in het seizoen bloeiende beschermde soorten gemist zijn (doordat het veldbezoek relatief laat in het groeiseizoen heeft plaatsgevonden)” (p. 11) lijkt ons een aanzienlijk understatement.
 - De natuurtoets maakt (op p. 11) niet duidelijk op grond waarvan “in het plangebied (...) geen andere beschermde plantensoorten (worden) verwacht” dan de Gewone vogelmelk. Uit deze opmerking blijkt vooral, dat ook de opstellers van deze natuurtoets Duivenvoorde niet kennen; alleen al van tabel 1 komen op Duivenvoorde de volgende plantensoorten voor: Brede wespenorchis, Gewone dotterbloem, Koningsvaren, Slanke sleutelbloem en Zwanenbloem (en van tabel 2 bovendien nog een aantal andere soorten orchideeën). De bewering (onder het kopje “Flora”) op p. 17 van de natuurtoets, dat “de ingreep (...) geen effect (heeft) op soorten van de tabellen 2 en 3 van de Flora- en faunawet, omdat deze soorten in het plangebied niet voorkomen”, is dus op zijn minst voorbarig.
 - De beweringen op p. 12 van de natuurtoets, dat “voor (beschermde) dagvlinders en libellen (...) geschikte biotopen (ontbreken)” en dat “de aanwezigheid van overige beschermde soorten ongewervelden (in het plangebied wordt) uitgesloten” missen elke onderbouwing.
 - In de vergunning staat, dat in het rapport van Bureau Waardenburg onder meer nader wordt ingegaan op eerder ontbrekende gegevens over de waterspitsmuis. Dit schept meer verwachtingen dan het rapport waar maakt. In het rapport staat namelijk (op p. 13), dat “het landgoed en de directe omgeving (...) potentieel geschikt leefgebied voor de waterspitsmuis (vormen)” en dat als gevolg van het ontbreken van onderzoeksgegevens “niet geheel uitgesloten (kan) worden dat de waterspitsmuis op het landgoed voorkomt”.
 - Wat de vogels betreft schiet de natuurtoets van Bureau Waardenburg schromelijk tekort. Het rapport komt op p. 14 niet verder dan de constatering, dat er tijdens het veldbezoek eind augustus 2013 een dicht bladerdak was (waardoor allerlei vogelnesten niet of nauwelijks te zien waren) en dat dus “op voorhand niet geheel uitgesloten (kan) worden dat vaste verblijfplaatsen van spechten, reigers en roofvogels binnen het plangebied aanwezig zijn”. Verder ontbrak het de opstellers kennelijk aan gegevens over de vraag “van welke soorten vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn”. Uit hun veldbezoek zou niet blijken, dat “deze zich ook in de te kappen beplanting bevindt”. Dit laatste is een nogal merkwaardige, suggestieve bewering. Juist doordat de nesten en holen door het dichte bladerdak mogelijk onzichtbaar waren, zouden deze zich dus wel degelijk óók in de te kappen beplanting hebben kunnen bevinden. Bovendien gaat

⁷ Wij handhaven onze bezwaren tegen de natuurtoets van Tauw. Zoals wij op 5 december jl. in ons bezwaar tegen de ontwerp-omgevingsvergunning al schreven: “De Natuurtoets van Tauw in het dossier schiet helaas schromelijk tekort als zorgvuldige voorbereiding van uw besluit en als zorgvuldig onderzoek naar de feiten en belangen. Daarmee is het zorgvuldigheidsbeginsel in het geding”.

het zeker niet alleen om “*de te kappen beplanting*”, maar ook om de omgeving daarvan. Zoals in de Soortenstandaard Buizerd van de Dienst Regelingen (van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie; december 2011) staat: “*Op geen enkel moment, ook niet tijdelijk, mag er een achteruitgang van de functionaliteit van een voortplantingsplaats en/of van een vaste rust- en verblijfplaats optreden. Een gebied moet voor de buizerd blijvend voorzien in alles wat nodig is om succesvol te kunnen voortplanten of te rusten*”. In dit verband is van groot belang dat (van de soorten in de categorie 1-4, waarvan de nesten het jaarrond beschermd zijn) de Buizerd jaarlijks broedt in de nu nog stille, niet ontsloten delen van Duivenvoorde⁸ en de Boomvalk en de Sperwer onregelmatig⁹. In deze nu nog stille delen van Duivenvoorde zal gekapt, gerooid en gegraven worden en daar zal de recreatiedruk vervolgens ook toenemen. Dat zal tot verstoring van deze (en andere) soorten leiden, tenzij de nieuwe paden in de nu nog stille delen van de buitenplaats van meet af aan in de broedtijd (tussen 1 maart en 15 juli) worden afgesloten; een maatregel die de stichting Duivenvoorde in een bespreking met ons op vrijdag 14 februari jl. “*het overwegen waard*” noemde.

- De natuurtoets van Bureau Waardenburg oordeelt opvallend lichtvaardig over de mogelijke effecten van de werkzaamheden op de beschermde “**grondgebonden zoogdieren**”:
- Zo raden de opstellers aan dichte naaldhoutbosjes en oude loofbomen voor het kappen opnieuw op de aanwezigheid van eekhoornnesten te controleren en (alleen?) “*de betreffende bomen*” te ontzien als er eekhoornnesten aanwezig zijn, omdat zo “*wordt voorkomen dat vaste rust- en verblijfplaatsen van de eekhoorn vernietigd worden*”. Volgens de opstellers kunnen “*de betreffende bomen*” later alsnog worden gekapt als de eekhoornnesten intussen verlaten zijn. Een dergelijk advies leidt ons inziens gemakkelijker tot de blijvende vernietiging van de “*vaste rust- en verblijfplaatsen van de eekhoorn*” op Duivenvoorde dan tot het behoud daarvan. Ook hier zou mutatis mutandis moeten gelden wat hierboven (ad 4.2, 5^e bullet) uit de Soortenstandaard Buizerd van de Dienst Regelingen werd geciteerd.
- Volgens de opstellers van de natuurtoets “*bestaat er geen risico voor het vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen van de boommarter*”, omdat diens vaste rust- en verblijfplaatsen zich hoofdzakelijk in eiken en beuken bevinden en die boomsoorten volgens de opstellers van de natuurtoets zullen blijven staan. Ad 4.1 hebben we al aangegeven, dat de “*tweede waterpartij*” en de “*formele laan*” ons inziens niet kunnen worden aangelegd zonder ook vitale eiken en beuken te kappen en te rooien.
- Ook wat **vleermuizen** betreft lijkt zowel in de natuurtoets van Bureau Waardenburg alsook in de vergunning het besef te ontbreken, dat het niet alleen gaat om de afzonderlijke bomen die als rust- en/of verblijfsplaats worden benut, maar ook om de omgeving daarvan (rust , goede aanvliegroutes bijvoorbeeld)¹⁰. Op p. 19 van de natuurtoets wordt bijvoorbeeld gesuggereerd, dat het niet zo erg is als bomen worden gekapt die door vleermuissoorten als verblijfplaats worden benut, omdat “*het parkbos (...) vele andere bomen (omvat) die eveneens die functie kunnen vervullen*” en omdat “*in totaliteit (...) de functie van het parkbos voor vleermuizen (verblijfplaatsen, foerageerplaats, migratieroutes) (blijft) behouden*”. Deze redenering, die de omgeving van de gebruikte bomen geheel buiten beschouwing laat, is ondeugdelijk. Overigens motiveert het college in de vergunning ook niet hoe het - wat de vleermuizen betreft - kan volhouden, dat “*de (...) waardevolle bomen in het hele park behouden (blijven)*”, terwijl (op p. 19) in de natuurtoets van Bureau Waardenburg staat dat niet bekend is welke bomen door vleermuizen worden gebruikt en welke bomen zouden worden gekapt.

In de vergunning stellen B&W, dat zij “*op basis van het nader onderzoek naar vleermuizen dat in 2012 is uitgevoerd (...) al vrij gedetailleerd (kunnen) inschatten waar vleermuiskasten opgehangen moeten worden*” en dat hun advies is “*om hiervoor geen extra onderzoek uit te*

⁸ De nestjongen van de Buizerd worden daar ook bijna jaarlijks door ons geringd.

⁹ Van de soorten in categorie 5 broeden in de nu nog ontsloten delen van Duivenvoorde onder meer: Blauwe reiger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Grauwe vliegenvanger, Grote bonte specht, IJsvogel en Torenavalk. Van deze soorten zijn de nesten alleen tijdens de broedperiode beschermd, tenzij ‘zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden’ rechtvaardigen, dat ook hun nesten jaarrond beschermd zijn.

¹⁰ Hetzelfde bezwaar (het ontbreken van het besef, dat het niet alleen gaat om de afzonderlijke bomen, maar ook om de omgeving daarvan) geldt ook voor wat betreft hetgeen op p. 20 en 21 (onder het kopje “*Vogels*”) naar voren wordt gebracht over de nesten van de blauwe reiger in de bomen langs de Boerenlaan.

voeren". Op dit nader onderzoek¹¹ is echter heel wat aan te merken. Zo is de inspanning veel te beperkt geweest: **a.** slechts één ochtendronde (buiten de kraamtijd), **b.** veel te korte ronden (slechts twee uur voor de hele buitenplaats), **c.** alleen in de zomer en **d.** opvallend veel waarnemingen langs de paden en veel minder in het bos, waar de ingrepen plaats zullen vinden (niet in de Koude Hoek en niet in de Peer bijvoorbeeld)¹². Al met al is het dan ook geen wonder, dat de onderzoekers geen verblijfplaatsen van Rosse Vleermuizen en Watervleermuizen hebben gevonden, terwijl de kans die te vinden op Duivenvoorde toch erg hoog moet worden ingeschat. De Baardvleermuis is een minder "*zeldzame soort in West-Nederland*" dan in het rapportje wordt beweerd; in de binnenduinrand overwintert zelfs al vrij lang een grote populatie. Over het voorkomen van de Gewone Grootoorvleermuis tonen de onderzoekers zich onzeker "*door het tijdstip waarop het onderzoek is gestart*". De conclusie van B&W, dat zij op basis van dit onderzoek "*al vrij gedetailleerd (kunnen) inschatten waar vleermuiskasten opgehangen moeten worden*" en dat het dus niet nodig is "*om hiervoor (...) extra onderzoek uit te voeren*", is daarom op zijn minst voorbarig.

Al met al schiet (behalve dit nadere vleermuisonderzoek) ook de samenvatting van de toetsing aan de Flora- en faunawet in de natuurtoets van Bureau Waardenburg dus tekort en vormt ook deze natuurtoets dus ook geen deugdelijke onderbouwing van de vergunning.

Bureau Waardenburg, de aanvrager en het college in het verlengde daarvan geven een te rooskleurig beeld van de kap- en rooiwerkzaamheden op de buitenplaats.

In de vergunning wordt de aanvrager opgevoerd, die "*graag een nuance (wil) aanbrengen in de term 'rooiwerkzaamheden'*", geschrokken als zij/hij kennelijk is van het "*beeld (...) dat op grootschalig niveau waardevolle bomen en bospercelen worden gekapt*". Volgens aanvrager worden "*alleen essen, elzen, populieren en evt. andere ruilverkavelingsboomsoorten (...) gekapt. (m.u.v. waterpartijen of verhardingen)*", worden "*eiken, beuken, kastanjes etc. (...) vooraf gemarkeerd en tijdens de rooiwerkzaamheden gespaard*", blijven "*lanen (...) gespaard*" en worden "*slechts enkele solitaire bomen (...) gekapt*". In deze nuancering blijft onduidelijk wat aanvrager bedoelt met "*andere ruilverkavelingsboomsoorten*", "*m.u.v. waterpartijen of verhardingen*" en met de toevoeging "*etc.*".

Het college reageert in de vergunning op de aanbeveling van Bureau Waardenburg om "*voorafgaand aan te kappen oude grote bomen deze alsnog in het veld controleren*" als volgt. "*Oude grote bomen in het hele park dienen gespaard te blijven. Enkel waar de waterpartijen worden gegraven en waar de zuidelijke laan wordt aangelegd zal misschien een enkele oude grote boom moeten wijken. Ons advies zou daarom zijn om in ieder geval als mitigerende maatregel vleermuiskasten op te hangen in de omgeving van de te kappen percelen en verder onderzoek achterwege te laten*".

De omvang van deze nieuwe waterpartijen en de nieuwe laan en de aard van het bos ter plaatse maken de veronderstelling, dat daarvoor "*misschien een enkele oude grote boom (zal) moeten wijken*", tamelijk onwaarschijnlijk. Het college levert in de vergunning ook geen enkel bewijs voor deze veronderstelling. Hiermee zijn tenminste het motiverings- en het rechtszekerheidsbeginsel in het geding, ook doordat een definitie van 'oude grote bomen' ontbreekt¹³.

Ook het college erkent, dat uit de natuurtoets van Bureau Waardenburg niet met zekerheid is vast te stellen "*of de verbodsbepalingen overtreden worden bij uitvoering van de plannen*". De aanvrager verwacht volgens het college, dat "*minimaal wordt ingebroken op vaste rust en verblijfplaatsen van vleermuizen*". Deze stelling lijkt ons niet voldoende ter onderbouwing van de vergunning. In de vergunning wordt ook niet duidelijk waarop de stelling is gebaseerd.

Het college vroeg zich aanvankelijk kennelijk af of en in hoeverre zou worden "*ingebroken op vaste rust en verblijfplaatsen van vleermuizen*" en adviseerde de aanvrager dan ook nader veldonderzoek hiernaar te doen, omdat dat pas antwoord zou geven op deze vraag. De aanvrager heeft dat geweigerd en in plaats daarvan voorgesteld een aantal "*mitigerende en compenserende maatregelen uit te voeren*".

¹¹ Hierbij gaat het om het onderzoek van Sinke M., M. Alberts, A. Hoffmann & M. Mooij. 2012. (Landgoed Duivenvoorde. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen en naar de functie van de omgeving voor vleermuizen, status concept. LOO PLAN, De Steeg.

¹² Zie ook het protocol voor het inventariseren van vleermuizen, opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging, in overleg met de Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur.

¹³ Overigens gebruiken soorten als Baardvleermuis en Grootoorvleermuis bepaald niet alleen 'oude grote bomen', maar ook kleine bomen met een lengtescheur of een barst.

In de vergunning wordt niet gemotiveerd hoe bepaald kan worden of er voldoende mitigerende en compenserende maatregelen zijn genomen zonder de omvang van de schade (door nader veldonderzoek) vast te stellen. Ook hier lijken ons een aantal algemene beginselen van behoorlijk bestuur in het geding.,

Al met al kunnen de beoogde effecten van de werkzaamheden nu nog steeds niet worden afgewogen tegen de natuureffecten daarvan. De verleende vergunning brengt daar niet of nauwelijks verbetering in. Ons bezwaren d.d. 5 december jl. tegen de ontwerp-omgevingsvergunning blijven onverminderd van kracht.

Ad 5. Uitrit aanleggen of veranderen

Het gaat hier om het aanbrengen van een uitrit voor wandelaars, die over de nieuwe formele laan door de Peer naar de Veurseweg lopen, en over de nieuwe brug die daarvoor zou moeten worden aangelegd “(parkbrug nr. 5)”.

Hierboven hebben we op verschillende plekken in de tekst al onze bezwaren tegen de aanleg van de voorgestelde formele laan naar voren gebracht. Het gaat hierbij zowel om natuur- en landschapsbezwaren alsook om functionele bezwaren (de Veurseweg als onderdeel van een wandelroute vanuit de buitenplaats). Zoals we op p. 1 en 2 onder het kopje **activiteit 1 (Bouwen)** al onder woorden hebben gebracht, impliceren onze bezwaren tegen de voorgestelde formele laan natuurlijk ook bezwaren tegen de brug die de laan verbindt met de Veurseweg.

Verzoek

Wij verzoeken u de verleende vergunning te vernietigen voor zover de vergunning **a.** het graven van de nieuwe waterpartijen aan de spoorlijn zijde van Duivenvoorde en **b.** de aanleg van de formele laan door de Peer/het Reigersbos mogelijk maakt.

Daarnaast willen wij aan de verleende vergunning de voorwaarde verbonden zien, dat de overige nieuwe lanen en paden door de nu nog onontsloten, stille delen van Duivenvoorde van meet af aan in de broedtijd (d.w.z. tussen 1 maart en 15 juli) worden afgesloten. Hierboven gaven we (ad 4.2, 5^e bullet) al aan, dat dit een maatregel betreft die de stichting Duivenvoorde “*het overwegen waard*” achtte.

Uiteraard graag bereid tot nadere toelichting, met vriendelijke groet en hoogachting namens het bestuur van de Stichting Horst en Weide, mede namens het bestuur van de Stichting Behoud Stad, Natuur en Landschap Rijnland,

W.J. ter Keurs
bestuurslid

C.H. Krantz,
bestuurslid

de Topografische Militaire Kaart van 1850, waarop de formele laan door het Reigersbos ontbreekt